Komentarze OSW

OŚRODEK STUDIÓW WSCHODNICH NUMER 763 19.11.2026 www.osw.waw.pl

Litwa i Niemcy – od dystansu do partnerstwa strategicznego

Joanna Hyndle-Hussein

Litwa i Niemcy przeżywają obecnie najlepszy okres w swoich stosunkach. Impulsem do zbliżenia stał się zwrot w polityce Berlina – ogłoszenie w lutym 2022 r. tzw. *Zeitenwende*, zwiększenie wydatków na obronność i udzielenie Ukrainie znaczącego wsparcia wojskowego. Sednem obecnych relacji jest rozbudowana współpraca w polityce bezpieczeństwa i obrony, a także w odstraszaniu Rosji i Białorusi. Wilno entuzjastycznie przyjęło ogłoszoną w czerwcu 2023 r. decyzję Berlina[1] o wzmocnieniu zaangażowania w obronę Litwy poprzez stałe rozmieszczenie niemieckiej 45. brygady. Choć Berlin stał się dla Wilna kluczowym europejskim partnerem w dziedzinie bezpieczeństwa, Litwa pozostaje zainteresowana silną obecnością USA w Europie.

Władze litewskie w pełni popierają ambicje przywódcze Berlina w Unii Europejskiej (UE) i postrzegają Niemcy jako lidera zdolnego do utrzymania spójności UE oraz jej rozszerzania. Litwie szczególnie zależy na prowadzeniu jednolitej polityki unijnej wobec Rosji i Białorusi oraz na utrzymaniu wsparcia dla Ukrainy. Wzajemne relacje spaja także współpraca gospodarcza w przemyśle obronnym.

Litwa na Zachodzie, ale przy uwzględnieniu interesów Rosji

Po przywróceniu przez Litwę niepodległości 11 marca 1990 r. Niemcy zadeklarowały wolę współpracy, lecz priorytetem było dla nich rozwijanie partnerstwa z Rosją, mające sprzyjać utrzymywaniu bezpieczeństwa w Europie. Pozostawało to w sprzeczności z litewską oceną zagrożenia ze strony Moskwy, jednak w RFN obawy te uznawano za nadmierne i wynikające z doświadczenia sowieckiej okupacji.

Ostrożność Berlina była widoczna już przy uznaniu litewskiej niepodległości. RFN uczyniła to dopiero 27 sierpnia 1991 r., po nieudanym puczu w Moskwie, który przypieczętował rozpad ZSRR. W 1990 r. Niemcy obawiały się wpływu tej decyzji na zaawansowane negocjacje w sprawie zgody ZSRR na zjednoczenie Niemiec, a także na członkostwo RFN w NATO i wycofanie wojsk sowieckich. Berlin początkowo nie popierał aktywnie rozszerzenia Sojuszu na państwa bałtyckie, preferując rozwiązania, które nie antagonizowałyby Moskwy. Należało do nich utworzenie w 1992 r. z inicjatywy Niemiec

[1] 26 czerwca 2023 r. niemiecki minister obrony Boris Pistorius ogłosił w Wilnie, że Niemcy są gotowe do stałego rozmieszczenia na Litwie brygady Bundeswehry liczącej ok. 4 tys. żołnierzy.

OSW | 35 LAT

Ośrodek Studiów Wschodnich im. Marka Karpia
ul. Koszykowa 6a, 00-564 Warszawa
tel.: (+48) 22 525 80 00, info@osw.waw.pl
www.osw.waw.pl

REDAKCJA MERYTORYCZNA: Wojciech Konończuk, Anna Kwiatkowska
REDAKCJA: Katarzyna Kazimierska, Adrianna Stawska-Ostaszewska
SKŁAD: Urszula Gumińska-Kurek

Opinie wyrażone przez autorów analiz nie przedstawiają oficjalnego stanowiska władz RP.

i Danii Rady Państw Morza Bałtyckiego z udziałem Rosji i państw bałtyckich. Ten kanał współpracy Litwy z Niemcami i państwami nordyckimi miał ułatwiać Rosji integrację z Zachodem.

Berlin zaczął wyraźniej popierać członkostwo państw bałtyckich w NATO po utworzeniu w 2002 r. Rady NATO–Rosja. Po akcesji Litwy, Łotwy i Estonii do Sojuszu w 2004 r. Niemcy włączyły się w misję Baltic Air Policing[2]. Różnice w ocenie Rosji sprawiały jednak, że mimo rozwijającej się współpracy relacje litewsko-niemieckie przez lata cechował brak wzajemnego zaufania.

Integracja Litwy z UE

Dla odbudowy stosunków litewsko-niemieckich po 1990 r. kluczowa okazała się współpraca obu państw przy akcesji Litwy do UE. Podpisana w 1995 r. umowa o konsultacjach i współpracy ustanowiła stały dialog polityczny w kwestiach bezpieczeństwa i integracji europejskiej. Niemcy pozytywnie oceniały proeuropejski kurs Wilna; w referendum z 2003 r. przy frekwencji 63,3% za wejściem do UE opowiedziało się 91% głosujących.

Dla Wilna najistotniejszy był transfer wiedzy eksperckiej z RFN pomocny przy dostosowaniu instytucji państwowych, prawodawstwa i gospodarki do wymogów członkostwa. Ważne stały się też kontakty elit politycznych nawiązane w tym okresie. Szczególną rolę w ich powstaniu odegrały niemieckie fundacje polityczne: im. Konrada Adenauera (CDU), im. Friedricha Eberta (SPD) oraz im. Friedricha Naumanna (FDP). Ta ostatnia utworzyła stanowisko swojego koordynatora na Litwie. Został nim Gintaras Steponavičius, późniejszy poseł i minister edukacji. Aktywność fundacji nie tylko była instrumentem niemieckiego *soft power,* lecz także świadczyła o dążeniu do budowy kontaktów poza oficjalnymi kanałami rządowymi.

Osobnym narzędziem niemieckiego *soft power* była oferta edukacyjna skierowana do litewskich studentów i naukowców. Z programów stypendialnych Niemieckiej Centrali Wymiany Akademickiej (Deutscher Akademischer Austauschdienst, DAAD) skorzystało kilkuset Litwinów, z których część później podjęła pracę w administracji, nauce i polityce. W 2003 r. powstał na Litwie klub absolwentów DAAD pod patronatem ambasady RFN, skupiający m.in. naukowców, przedstawicieli administracji i dyplomatów. Jednym z najbardziej znanych uczestników programów DAAD jest prezydent Gitanas Nausėda, który w latach 1990–1992 odbył staż naukowy na Uniwersytecie w Mannheimie, a w 1994 r. przebywał na półrocznym stażu w Bundestagu w Bonn. Znajomości nawiązane w RFN stanowiły element jego kontaktów z niemieckim środowiskiem politycznym i gospodarczym. Nie oznacza to jednak, że Nausėda jest rzecznikiem Berlina, pozostaje natomiast jednym z polityków szczególnie zainteresowanych rozwojem współpracy z Niemcami.

Jednocześnie, mimo zaangażowania w integrację Litwy z UE, Niemcy uwzględniały w swojej polityce interesy Rosji. Popierały znalezienie rozwiązania ułatwiającego jej dostęp do obwodu królewieckiego przez terytorium Litwy. Ta z kolei z rezerwą odnosiła się do proponowanych w trakcie negocjacji UE–Rosja w sprawie rosyjskiego tranzytu posunięć, które mogłyby naruszyć jej suwerenność terytorialną. Wilno było także wyczulone na to, że Berlin zwracał państwom bałtyckim uwagę na kwestie praw obywatelskich mniejszości rosyjskojęzycznej. Postrzegano to jako ingerencję w ich politykę wewnętrzną.

Strategiczny sojusznik – USA

W przeciwieństwie do relacji z Niemcami stosunki z USA szybko nabrały dla Litwy charakteru strategicznego. Wilno zaczęło postrzegać Waszyngton jako głównego gwaranta bezpieczeństwa i kluczowe państwo zdolne do odstraszania Rosji. W drugiej połowie lat 90. USA poparły rozszerzenie NATO o państwa bałtyckie, podzielając ich obawy dotyczące dążenia Moskwy do odbudowy strefy wpływów.

[2] Działająca od 2004 r. natowska misja sił szybkiego reagowania ochraniająca przestrzeń powietrzną państw bałtyckich.

Partnerstwo umacniała współpraca w dziedzinie bezpieczeństwa energetycznego i obronności. USA wspierały uniezależnienie Litwy od rosyjskiego gazu, a po uruchomieniu terminalu LNG w Kłajpedzie w 2014 r. stały się, obok Norwegii, jednym z głównych dostawców gazu skroplonego[3]. Po aneksji Krymu przez Rosję jednym z elementów wzmacniania zdolności bojowych Litwy stało się pozyskiwanie amerykańskich systemów przeciwpancernych Javelin. Litewska armia jako pierwsza w Europie nabyła je już w 2001 r. za 10 mln dolarów. W październiku 2014 r. ogłoszono zakup dodatkowej partii tego uzbrojenia za 20 mln dolarów[4], a w grudniu 2015 r. Stany Zjednoczone zatwierdziły możliwość kolejnej sprzedaży o wartości 50 mln dolarów[5].

USA utrzymują także obecność wojskową na Litwie – jeden batalion pancerny stacjonuje tam rotacyjnie od 2019 r., drugi (artyleryjski, a obecnie inżynieryjny) – od 2023 r. W 2026 r. nastąpiła przerwa między rotacjami – w czerwcu wycofywanie rozpoczął poprzedni kontyngent, a nowy, docelowo w sile 1,5 tys. żołnierzy, rozmieszczono ponownie w październiku tego samego roku. Litewska dyplomacja stara się przekonać Waszyngton do zastąpienia rotacji stałą obecnością. Litwa inwestuje też w infrastrukturę dla wojsk amerykańskich. W listopadzie 2025 r. otwarto nowe koszary i obiekty szkoleniowe w Podbrodziu, a władze zadeklarowały rozszerzenie finansowania utrzymania sił USA.

Berlin nie postrzegał strategicznych relacji Wilna i Waszyngtonu jako konkurencji, gdyż współpraca ta pozwalała lepiej przygotować Litwę do członkostwa w NATO, co RFN wspierała, mimo jednoczesnych prób łagodzenia napięć w stosunkach z Rosją. Proamerykańska orientacja Wilna prowadziła do różnic politycznych z Berlinem, szczególnie w kwestii wojny w Iraku w 2003 r.; Litwa poparła interwencję USA, podczas gdy gabinet Gerharda Schrödera się jej sprzeciwiał.

Nord Stream hamuje współpracę

Okres rządów kanclerza Schrödera przyniósł ochłodzenie stosunków litewsko-niemieckich. Przyczyną była wyrażone w 2005 r. zgoda niemieckiego rządu na budowę gazociągu Nord Stream (NS). Litwa i pozostałe państwa bałtyckie postrzegały NS jako projekt wzmacniający Rosję politycznie i gospodarczo oraz zwiększający zależności Europy od jej surowców. Mimo protestów Berlin przedkładał argumenty gospodarcze nad ostrzeżenia dotyczące konsekwencji politycznych i dla bezpieczeństwa.

Stosunki poprawiły się po objęciu prezydentury przez Dalię Grybauskaitė (2009–2019) i za rządów Angeli Merkel. Już w 2010 r. obie przywódczynie zapowiedziały koordynację stanowisk w sprawie wspólnych interesów w regionie – dialogu UE z Rosją, rozwoju Partnerstwa Wschodniego i współpracy w kwestii dalszego rozszerzenia NATO. W 2013 r. w trakcie szczytu Partnerstwa Wschodniego w Wilnie kanclerz poparła prawo państw Europy Wschodniej do decydowania o przyszłości ich relacji z UE, na czym szczególnie zależało Litwie. Merkel sprzyjała co prawda budowie drugiej nitki gazociągu – NS2, ale jednocześnie Niemcy optowały za wejściem Litwy do strefy euro w 2015 r. oraz za jej integracją z unijnym rynkiem energii. Opowiedziały się m.in. za przeznaczeniem unijnych środków na budowę polsko-litewskiego gazociągu GIPL i za wdrażaniem regulacji energetycznych UE, które ułatwiły Litwie ograniczenie zależności od Gazpromu i uruchomienie terminalu LNG w Kłajpedzie[6]. Różnice w podejściu Wilna i Berlina do polityki bezpieczeństwa oraz do Rosji nie zostały jednak przezwyciężone. Szczególnie widoczne były one w niemieckiej polityce energetycznej wobec Moskwy.

---

[3] W 2025 r. 71 % gazu skroplonego dostarczonego do terminalu w Kłajpedzie pochodziło z USA. Pozostałą część sprowadzono z Norwegii (ok 25%), Mauretanii, Senegalu oraz Trynidadu i Tobago. Zob. *For the first time, a cargo of natural gas ordered by Ukrainian company has reached the Klaipeda LNG terminal,* KN Energies, 28.11.2025, knenergies.lt.

[4] *Lietuva papildys prieštankinių raketų sistemos „Javelin" atsargas*, Krašto apsaugos ministerija, 16.10.2014, kam.lt.

[5] *Lithuania's Javelin missiles will turn Russian tanks into 'tin cans,' report claims,* Delfi, 31.12.2015, delfi.lt.

[6] J. Hyndle-Hussein, *Litewski terminal LNG – Independence?*, OSW, 5.11.2014, osw.waw.pl.

Po rosyjskiej aneksji Krymu w 2014 r. Berlin prowadził równolegle politykę sankcji i dialogu z Rosją oraz utrzymywał z nią strategiczną współpracę energetyczną[7].

Jednocześnie w wymiarze bezpieczeństwa wojskowego współpraca litewsko-niemiecka wyraźnie się pogłębiała. Po szczycie NATO w Warszawie w 2016 r. Niemcy objęły rolę państwa ramowego dla wielonarodowej batalionowej grupy bojowej NATO na Litwie w ramach Wzmocnionej Wysuniętej Obecności (eFP)[8]. RFN stała się też jednym z najważniejszych dostawców uzbrojenia dla litewskich sił zbrojnych, m.in. bojowych wozów piechoty Boxer oraz haubic samobieżnych PzH 2000.

Berlin zmienia kurs, Wilno chce militarnego zaangażowania Niemiec

Mimo wzmocnienia obecności NATO władze Litwy uznawały, że batalion eFP nie zapewnia wystarczającego odstraszania, i zabiegały o stałe stacjonowanie niemieckich wojsk. Przełom nastąpił po rosyjskiej agresji na Ukrainę w lutym 2022 r. i ogłoszeniu przez kanclerza Olafa Scholza zwrotu w polityce (*Zeitenwende*)[9]. Dla Wilna kluczowe było to, że RFN uznała Rosję za zagrożenie oraz zwiększyła nakłady na obronność i obecność wojskową na wschodniej flance.

W czerwcu 2022 r. kanclerz Scholz i prezydent Nausėda ogłosili gotowość Niemiec do przejęcia dowodzenia brygadą, której część miała stacjonować na Litwie, a pozostałe siły – być gotowe do szybkiego przerzutu. Nie odpowiadało to oczekiwaniom rządzącej wówczas litewskiej prawicy, która naciskała na stałe rozmieszczenie całej brygady. Lider konserwatystów i jednocześnie szef MSZ Gabrielius Landsbergis wywierał presję na Berlin. Grając kartą USA, sygnalizował nawet możliwość zwrócenia się do innego partnera, podczas gdy Nausėda opowiadał się za etapowym rozmieszczaniem wojsk, uzależnionym od rozbudowy infrastruktury. Ostatecznie 18 grudnia 2023 r. ministrowie obrony Niemiec i Litwy podpisali mapę drogową relokacji 45. Brygady Pancernej „Litwa", obejmującej trzy bataliony manewrowe i jednostki wsparcia. Inauguracja brygady nastąpiła w Wilnie 22 maja 2025 r.[10] Realizacja projektu wymagała znacznego zwiększenia litewskich wydatków obronnych. W 2026 r. osiągnęły one 4,79 mld euro, czyli 5,38% PKB.

Do 2027 r. na Litwie ma zostać rozmieszczonych ok. 4,8 tys. niemieckich żołnierzy i 200 pracowników cywilnych. Rozbudowywane są infrastruktura wojskowa i logistyczna oraz zaplecze dla żołnierzy i ich rodzin. Niemcy nadzorują przygotowania i dotychczas nie zgłaszały publicznie zastrzeżeń do ich realizacji. Pojawiły się jednak informacje niemieckich mediów[11], że pomimo starań Litwy problemem może się okazać pełne ukompletowanie brygady. Wzmagają one niepokój Wilna, że niemieccy żołnierze obawiają się konieczności bezpośredniego udziału w walkach w przypadku wybuchu konfliktu z Rosją.

Strategiczne partnerstwo poprzez współpracę obronną

Wilno zabiega jednocześnie o utrzymanie obecności militarnej USA i współpracy z nimi oraz o pogłębienie relacji z Niemcami. Podkreśla przy tym swoje rekordowe wydatki obronne oraz to, że 73% sprzętu pozyskiwanego w toku modernizacji litewskiej armii pochodzi z USA (ok. 33%) i Niemiec (ok. 40%). Litwa nie publikuje pełnych wartości kontraktów zawieranych z poszczególnymi państwami,

---

[7] A. Łoskot-Strachota, R. Bajczuk, S. Kardaś, *Nord Stream 2 dzieli Zachód*, „Komentarze OSW", nr 273, 18.06.2018, osw.waw.pl.

[8] J. Gotkowska, *NATO na wschodniej flance – nowy paradygmat*, OSW, 13.07.2016, osw.waw.pl.

[9] A. Kwiatkowska, K. Frymark, M. Kędzierski, L. Gibadło, S. Płóciennik, J.Gotkowska, *W poszukiwaniu straconego czasu. Niemcy w erze Zeitenwende*, OSW, Warszawa 2023, osw.waw.pl.

[10] J. Gotkowska, J. Graca, *Niemiecka „Brygada Litwa"*, OSW, 22.12.2023, osw.waw.pl. Ramy dla trwałej obecności Bundeswehry stworzyła umowa o współpracy obronnej z 13 września 2024 r. Zob. Porozumienie o współpracy w dziedzinie obrony pomiędzy rządem Republiki Litwy a rządem Federalnej Republiki Niemiec z 13 września 2024 (*Agreement on Defence Cooperation between the Government of the Republic of Lithuania and the Government of the Federal Republic of Germany*), Lietuvos Respublikos Seimas, lrs.lt.

[11] M. Gebauer, Ch. Schweppe, *Freiwilligenbewerbungen sind nicht ausreichend – Bundeswehr ringt um Soldaten für die LitauenBrigade,* Der Spiegel, 12.02.2026, spiegel.de.

jednak na podstawie danych SIPRI, NATO i litewskiego MON można szacować, że wartość umów z niemieckim przemysłem obronnym wynosi obecnie ok. 3,3–3,7 mld euro, zaś z firmami amerykańskimi – 2,7–3,1 mld euro.

Priorytetem pozostaje utrwalenie stałej obecności niemieckiej brygady i osiągnięcie przez nią gotowości operacyjnej do 2027 r. Rozmieszczenie jednostki ma stać się impulsem do rozwoju współpracy przemysłowej. Litwa chce trwale powiązać niemieckie zaangażowanie w swoje bezpieczeństwo z obecnością przemysłu obronnego RFN i rozwojem regionalnych zdolności produkcyjnych.

Po 2022 r. niemieckie koncerny Rheinmetall i KNDS rozszerzyły działalność na Litwie, m.in. tworząc w Janowie (lit. Jonava) spółkę Lithuania Defense Services, serwisującą sprzęt NATO. Zmiany wporwadzone w litewskim prawie w 2024 r. ułatwiły realizację kolejnych inwestycji strategicznych[12]. Najważniejszym projektem jest fabryka amunicji kalibru 155 mm w Bejsagole, którą budują Rheinmetall i litewskie Epso-G Invest z udziałem Giraitės ginkluotės gamykla (GGG, fabryka amunicji). Ma ona rozpocząć pracę w 2027 r. i będzie nie tylko zaopatrywać Litwę, lecz także produkować na eksport. Nie ujawniono jej docelowych zdolności wytwórczych – najprawdopodobniej wyniosą one 20–50 tys. pocisków rocznie. Równocześnie powstaje fabryka ładunków miotających, co pozwoli stworzyć pełny krajowy łańcuch produkcji amunicji.

W 2025 r. Rheinmetall i KNDS rozszerzyły działalność o montaż sprzętu wojskowego – w Kownie powstanie zakład, w którym będą składane czołgi Leopard 2A8 dla litewskich sił zbrojnych. Kolejnym obszarem współpracy jest rozwój nowych technologii wojskowych dla obu armii oraz wojsk sojuszniczych. Litewska spółka Granta Autonomy (GA), budująca drony rozpoznawcze (wykorzystywane już na ukraińskim froncie) podpisała w maju 2025 r. list intencyjny o współpracy z Rheinmetall Electronics. Firma ta integruje drony GA z systemami informatycznymi i dowodzenia pojazdów wojskowych; mogą z nich także korzystać żołnierze działający bezpośrednio na polu walki.

Dążenie do instytucjonalizacji współpracy z Niemcami

Zmianę polityki Niemiec wobec Rosji potraktowano w Wilnie jako szansę na zbudowanie strategicznego partnerstwa. Obecne relacje bilateralne opierają się jedynie na *Deklaracji o podstawach stosunków* z 1993 r. W latach 90. Litwa nie widziała potrzeby zawierania z Niemcami traktatu, jak uczyniła to z Polską i Rosją. Sprzyjało temu wygaśnięcie po II wojnie światowej sporu o Kłajpedę[13] w związku z powojennym przesunięciem granicy, przez co wcześniejsza rywalizacja o ten region przestała być problemem. Nie stanowiła go także niewielka mniejszość niemiecka na Litwie, licząca wówczas ok. 4 tys. osób (obecnie ok. 2 tys.) i niewysuwająca roszczeń.

W 2024 r. rząd litewski opracował wytyczne dotyczące stosunków z Niemcami[14]. Zakładają one przede wszystkim, że Berlin ma stać się europejskim filarem bezpieczeństwa Litwy. W tej koncepcji współpraca z RFN uzupełniałaby strategiczne partnerstwo z USA o europejskie gwarancje na wypadek ograniczenia amerykańskiego zaangażowania. Wytyczne rządowe przewidują przygotowanie dwustronnej deklaracji

[12] Dzięki nim proces przygotowawczy inwestycji i niezbędne procedury biurokratyczne skrócono do pół roku – wcześniej te same etapy trwały od dwóch lat do dwóch i pół roku. *Ustawa o przemyśle obronnym i bezpieczeństwie (Gynybos ir saugumo pramonės įstatymas)*, 16.02.2024, e-seimas.lrs.lt.

[13] Spór o Kłajpedę (niem. hist. Memel) był najpoważniejszym historycznym konfliktem w relacjach litewsko-niemieckich przed II wojną światową. Na mocy traktatu wersalskiego region Kłajpedy został oddzielony od Niemiec. Litwa przejęła go w 1923 r. – uzyskał wówczas autonomię w jej granicach. Niemcy kwestionowały tę przynależność. W 1939 r. już pod rządami Hitlera zażądały od Litwy przekazania tego regionu, stawiając jej ultimatum. Wobec groźby użycia siły Litwa zaakceptowała żądanie.

[14] Strategiczne wytyczne na rzecz budowy stosunków z Niemcami. Zob. *Lietuvos santykių su Vokietija strateginės gairės*, 24.07.2024, urm.lt.

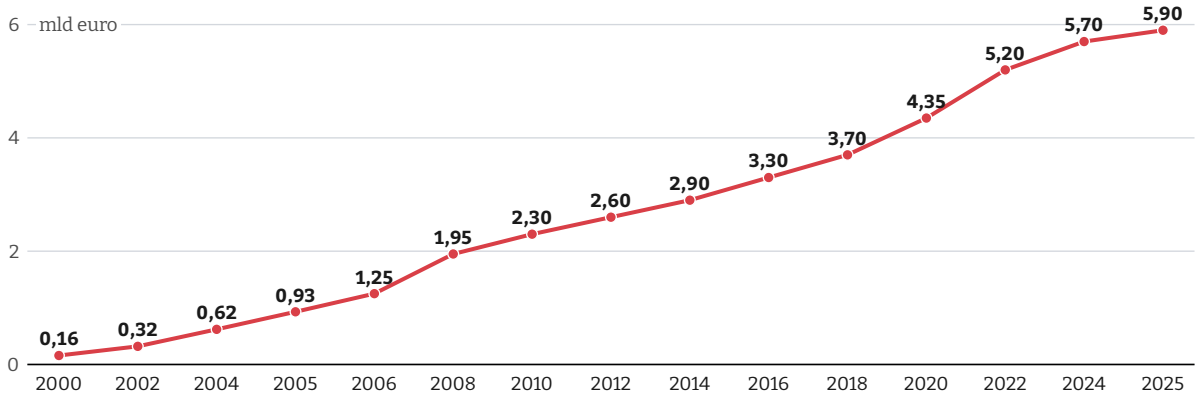
lub umowy o partnerstwie strategicznym, nie przesądzając jej formy prawnej. Nowy dokument, jeśli powstanie, miałby więc trwalej związać oba państwa jako partnerów strategicznych.

Więcej gospodarki

Wilno chce wykorzystać niemieckie zaangażowanie w bezpieczeństwo do pogłębienia współpracy gospodarczej i zakotwiczenia interesów ekonomicznych RFN na Litwie. Przed przystąpieniem Litwy do UE w 2004 r. niemieckie inwestycje pozostawały niewielkie. Powodem były obawy o stabilność oraz konieczność konkurowania z kapitałem skandynawskim, mającym silną pozycję na rynku litewskim. W 2003 r. Dania, Szwecja i Finlandia odpowiadały łącznie za 40,6% bezpośrednich inwestycji zagranicznych (BIZ), czyli ponad czterokrotnie więcej niż wówczas Niemcy (9,7%)[15]. Biznes RFN koncentrował się na handlu, usługach i bankowości.

Inwestycje niemieckie znacznie wzrosły od wejścia Litwy do UE i strefy euro

Wartość inwestycji niemieckich na Litwie od 2000 r.

Źródło: Lietuvos bankas.

OSW

Gdy Litwa stała się już częścią jednolitego rynku UE i spadło ryzyko inwestycyjne, niemieccy przedsiębiorcy zaczęli częściej lokować większe środki w tym państwie. Zainteresowanie dużych niemieckich inwestorów pojawiło się jednak dopiero po wejściu Litwy do strefy euro w 2015 r. W latach 2017–2018 koncerny Hella i Continental uruchomiły w Kowieńskiej Wolnej Strefie Ekonomicznej zakłady produkujące komponenty i elektronikę samochodową. Inwestycje te przyczyniły się do włączenia Litwy w międzynarodowe łańcuchy dostaw przemysłu motoryzacyjnego, wzmacniając jej pozycję jako ważnej lokalizacji tej branży w Europie.

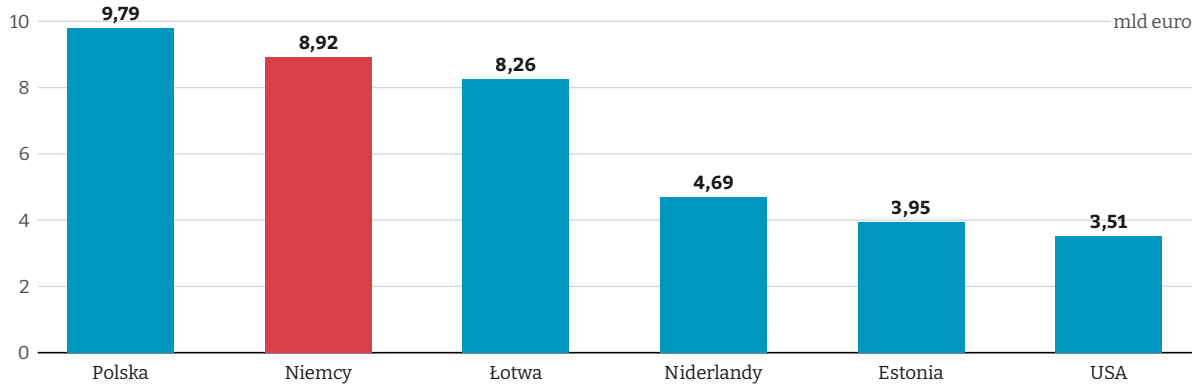
Dzięki stałemu napływowi kapitału RFN utrzymuje się w czołówce inwestorów na Litwie. Pod koniec 2024 r. i w 2025 r. zajmowała pierwszą pozycję – z 5,9 mld euro w obu latach, co stanowiło 13,5% wszystkich BIZ w tym kraju, pomimo odpływu części kapitału niemieckiego. Według danych Banku Litwy na koniec czerwca 2026 r. wartość niemieckich BIZ wynosiła 5,6 mld euro, co stanowiło ok. 11,2% ogółu BIZ. Niemcy zajmują obecnie drugie miejsce ex aequo z Wielką Brytanią (5,6 mld euro) wśród inwestorów zagranicznych, za Holandią (8,2 mld euro, 16,5% całości BIZ) – przy czym są to dane uwzględniające wszystkie przepływy kapitału z danego kraju, a nie z kraju ostatecznego inwestora. Holandia zaś jest europejskim centrum holdingowym i za częścią przypisanych jej inwestycji stoi kapitał międzynarodowy.

[15] Dane Banku Litwy (Lietuvos bankas), lb.lt.

We współpracy handlowej utrzymuje się znaczna dysproporcja na niekorzyść Litwy. Według danych litewskiego urzędu statystycznego, obroty handlowe z Niemcami wzrosły z ok. 6,1 mld euro w 2020 r. do ok. 9,7 mld euro w 2022 r., a następnie spadły do ok. 8,3 mld euro w 2024 r. W 2025 r. ponownie wzrosły do ok. 9 mld euro.

W roku 2025 Niemcy były drugim po Polsce najważniejszym partnerem handlowym Litwy

Główni partnerzy handlowi Litwy w roku 2025 r.

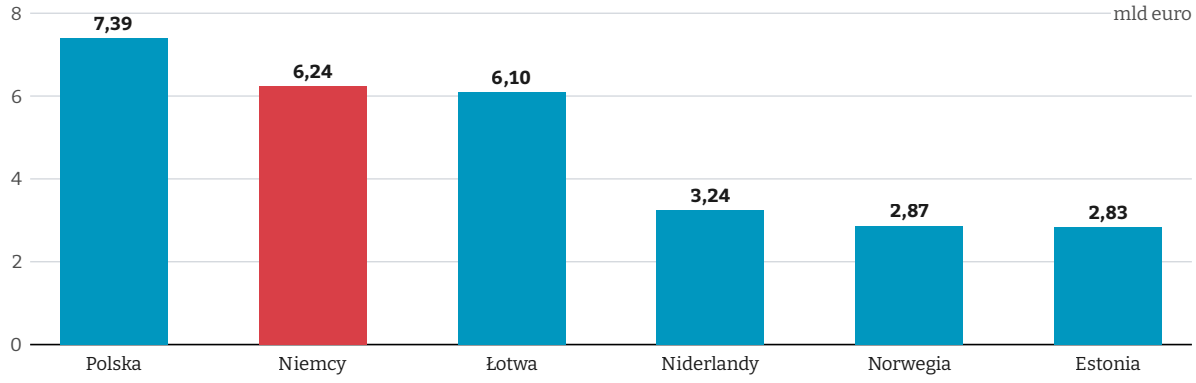

Źródło: Lietuvos bankas.

OSW

W okresie styczeń–sierpień 2026 r. Niemcy pozostały drugim najważniejszym partnerem handlowym Litwy

Główni partnerzy handlowi Litwy w okresie styczeń–sierpień 2026 r.

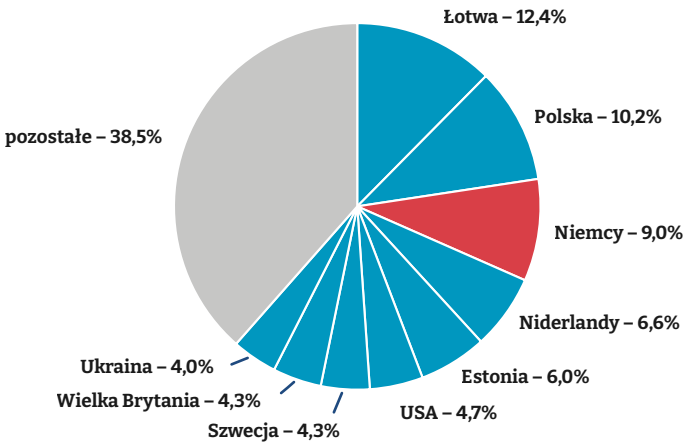
Źródło: Lietuvos bankas.

OSW

Niemiecki rynek pozostaje ważnym odbiorcą litewskiej produkcji. W 2025 r. do Niemiec trafiło 9% litewskiego eksportu towarów (3,3 mld euro), co dało im trzecią pozycję wśród odbiorców, po Łotwie i Polsce.

Niemcy były trzecim najważniejszym kierunkiem litewskiego eksportu w roku 2025

Główne kierunki eksportu Litwy w 2025 r.

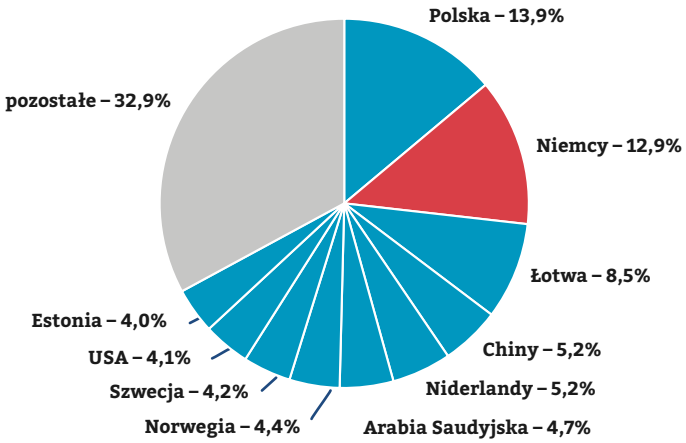
Źródło: Lietuvos bankas.

OSW

W przypadku eksportu litewskiego Niemcy były drugim co do wielkości rynkiem, z udziałem 9,5% (2,41 mld euro) w 2024 r. i utrzymały tę pozycję w 2025 r. z udziałem 12,9% (3,30 mld euro).

W roku 2025 Niemcy były drugim po Polsce źródłem litewskiego importu

Główne źródła importu Litwy w 2025 r.

Źródło: Lietuvos bankas.

OSW

Litwa szybko zwiększa udział odnawialnych źródeł energii (OZE) w elektroenergetyce (połowa krajowego zużycia) i dostrzega możliwości współpracy z Niemcami w energetyce wiatrowej, wykorzystaniu zielonego wodoru oraz rozwoju sieci i magazynów energii. W lutym 2026 r. Litwa, Łotwa i Niemcy podpisały deklarację intencji dotyczącą możliwości budowy hybrydowego połączenia elektroenergetycznego Baltic-German PowerLink, które pobiegnie z Niemiec do państw bałtyckich przez Morze Bałtyckie, umożliwiając przesył energii elektrycznej, także z morskich farm wiatrowych, i handle nią. Równolegle rozwijana jest koncepcja budowy Nordycko-Bałtyckiego Korytarza Wodorowego (Nordic-Baltic Hydrogen Corridor) – międzynarodowej sieci rurociągów do przesyłu wodoru z Finlandii przez Estonię, Łotwę, Litwę i Polskę do Niemiec. Korytarz ma połączyć miejsca produkcji wodoru z odbiorcami przemysłowymi w Europie (projekt pozostaje na wczesnym etapie). Współpraca ta może istotnie wzmocnić powiązania gospodarcze Litwy i Niemiec.

Perspektywy pogłębienia współpracy

Zacieśnienie relacji z Berlinem ma zwiększać możliwości oddziaływania Wilna na politykę UE. Litwa liczy na to, że Niemcy będą kontynuować twardą politykę wobec Rosji i Białorusi oraz utrzymywać długoterminowe wsparcie dla Ukrainy, także w okresie jej powojennej odbudowy. W zamian wnosi doświadczenie państwa wschodniej flanki NATO, zagrożonego przez Rosję i Białoruś oraz wieloletniej współpracy z Ukrainą. Wilno i Berlin popierają rozszerzenie UE o Ukrainę, Mołdawię i państwa Bałkanów Zachodnich. Litwa opowiada się za szybkimi negocjacjami akcesyjnymi, szczególnie z Ukrainą, wskazując na możliwość jej członkostwa do 2030 r.[16] RFN pozostaje bardziej ostrożna, podkreślając konieczność przeprowadzenia reform i spełnienia kryteriów akcesyjnych.

Wilno liczy również na współpracę we wzmacnianiu odporności gospodarczej, w ochronie infrastruktury krytycznej oraz w ograniczaniu strategicznych zależności od państw, które mogą wykorzystywać powiązania gospodarcze lub energetyczne do wywierania presji politycznej. Litwa ma nadzieję, że RFN będzie działać na rzecz budowy jednolitej europejskiej polityki wobec Pekinu, wspólnego przeciwstawiania się chińskiej presji z wykorzystaniem mechanizmów UE[17] oraz zmniejszania zależności Unii od Chin. Swoje oczekiwanie, że Niemcy poprą twardsze podejście do Pekinu, Litwa motywuje też rosnącą kooperacją Chin z Rosją.

Mimo zacieśniania współpracy nie jest przesądzone, że Litwie uda się utrzymać strategiczne partnerstwo z Niemcami. Jego trwałość będzie zależeć od długoterminowego zaangażowania wojskowego RFN w tym kraju, rozwoju kooperacji gospodarczej oraz zgodności stanowisk w kwestii polityki wobec Rosji i europejskiego bezpieczeństwa. Wyzwaniem dla relacji dwustronnych pozostaną zmiany polityczne i gospodarcze zachodzące w Niemczech, w tym rosnące znaczenie Alternatywy dla Niemiec (AfD) i ewentualna zmiana podejścia do Rosji. Istotna będzie także odporność społeczeństwa litewskiego na rosyjskie kampanie dezinformacyjne, przedstawiające zachodnią obecność na Litwie jako „okupację".

ANEKS

Litwini pozytywnie oceniają Niemców, Niemcy niewiele wiedzą o Litwinach

Według relacji prasowych żołnierze niemieccy są przyjmowani na Litwie z dużą serdecznością[18]. Do października 2026 r. rozmieszczono ich tam ok. 2 tys. Demonstrują swoją obecność, starając się włączyć w życie litewskiego społeczeństwa przez udział w uroczystościach oraz akcjach społecznych i charytatywnych. Pozytywny stosunek do RFN i jej obywateli odzwierciedlają wyniki sondażu[19] *Niemcy oczami Litwinów* przeprowadzonego na zamówienie ambasady RFN i zaprezentowanego w Wilnie w czerwcu 2025 r. Wynika z niego, że Litwini we wszystkich grupach wiekowych i niezależnie od miejsca zamieszkania czy poziomu wykształcenia ufają Niemcom i chcą zbliżenia z tym państwem. Tak jednolite stanowisko jest rzadkością w badaniach opinii na Litwie.

---

[16] Jest to stanowisko prezydenta Gitanasa Nausėdy i ministra spraw zagranicznych Kęstutisa Budrysa. Obaj opowiadają się za przyspieszeniem negocjacji akcesyjnych Ukrainy z UE i wskazują rok 2030 jako docelową datę jej członkostwa. Zob. *Nausėda urges swift start to Ukraine's EU accession talks*, Lietuvos nacionalinis radijas ir televizija, 24.04.2026, lrt.lt.

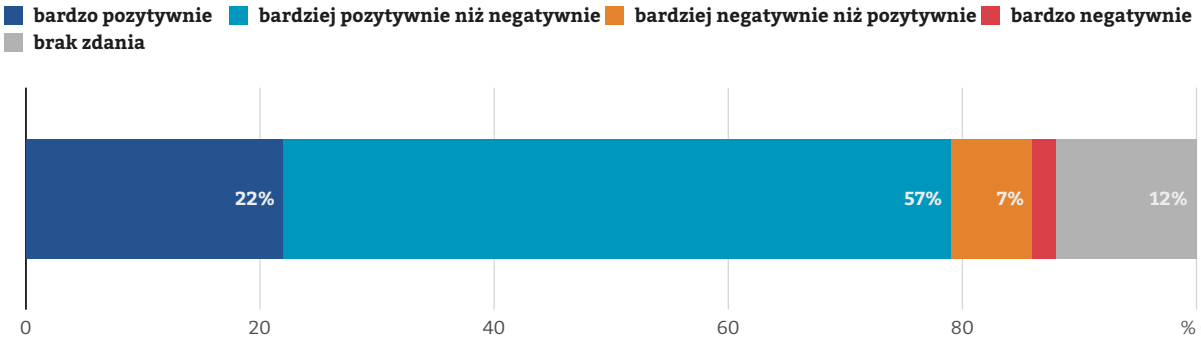
[17] Litwa 4 października 2024 r. poparła nałożenie przez UE dodatkowych ceł na chińskie samochody elektryczne, podczas gdy Niemcy głosowały przeciw.

[18] J. Bakaitė, *Language barrier, kindergartens, and borscht: German brigade's integration in Lithuania*, Lietuvos nacionalinis radijas ir televizija, 27.02.2025, lrt.lt; M. Busse, *„Wherever My Locker Is, I Am At Home." Meeting German Soldiers in Lithuania*, NARA, 23.07.2025, nara.lt.

[19] Analizę oparto na sondażu przeprowadzonym w dniach 5–19 kwietnia 2025 r. przez agencję Baltijos tyrimai. Zob. *Gyventojų apklausos „Vokietija lietuvių akimis" rezultatai*, vilnius.diplo.de.

Niemcy pozytywnie postrzega 79% Litwinów

Odpowiedzi na pytanie: „Jak pan/pani postrzega Niemcy?"

Źródło: Vokietija lietuvių akimis.

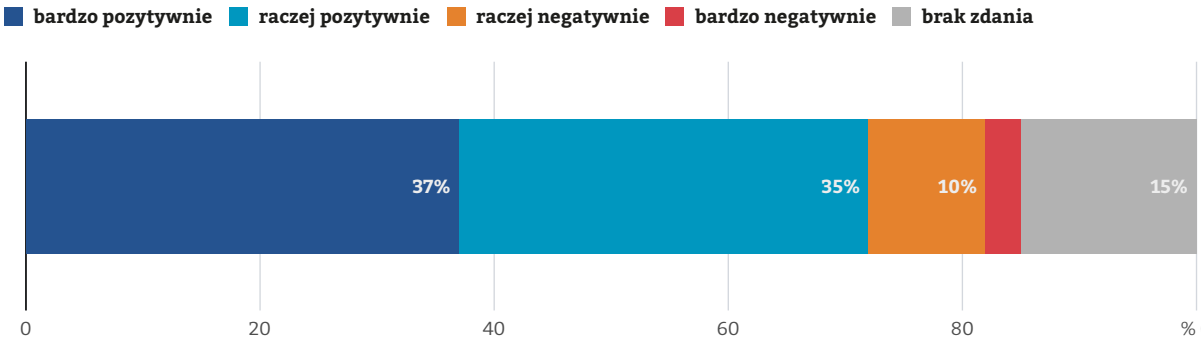
OSW

W tym samym sondażu 43% ankietowanych zadeklarowało chęć pogłębienia relacji niemiecko-litewskich, 41% uznało, że ich obecny poziom jest dobry i wystarczający. Zaledwie 3% opowiedziało się za ograniczeniem kontaktów. Ponadto 41% Litwinów podało, że odwiedziło Niemcy, a 79% uznało RFN za ważnego partnera gospodarczego.

Równie entuzjastycznie Litwini podchodzą do obecności wojsk niemieckich na terytorium kraju. Aż 72% ankietowanych wyraziło pozytywny stosunek do rozmieszczenia niemieckiej brygady. Litwini uznają, że dzięki jej relokacji, polityka odstraszania będzie skuteczniejsza.

Przeniesienie niemieckiej brygady na Litwę pozytywnie ocenia 72% Litwinów

Odpowiedzi na pytanie: „Jak ocenia pan/pani przeniesienie niemieckiej brygady na Litwę?"

Źródło: Vokietija lietuvių akimis.

OSW

Rosnącemu znaczeniu RFN dla Litwy nie towarzyszy równie duże zainteresowanie nią w niemieckim społeczeństwie. Badanie przeprowadzone w RFN pod koniec 2025 r. na zlecenie strony litewskiej[20] wskazuje, że choć 96% respondentów zna nazwę „Litwa", jedynie ok. 25% deklaruje wiedzę na temat tego kraju wykraczającą poza podstawowe informacje, a 4% go odwiedziło. Badania nie były wprawdzie analogiczne, ale pokazały asymetrię wzajemnego zainteresowania: dla Litwinów Niemcy są kluczowym partnerem w obszarze bezpieczeństwa, podczas gdy Litwa pozostaje dla większości Niemców krajem słabo znanym. Zmienić to ma tzw. *Sezon Litwy* w RFN, program kulturalny zaplanowany przez Ministerstwo Kultury Litwy na lata 2027–2028, prezentujący ten kraj i jego artystów. Będzie realizowany w całych Niemczech i ma zwiększyć widoczność Litwy w niemieckim społeczeństwie, a przez to nadać strategicznemu partnerstwu szerszy, społeczny wymiar.

[20] M. Eidukonis, *Most Germans know little about Lithuania beyond basics, study finds*, Lietuvos radijas ir televizija, 30.04.2026, lrt.lt.